

Regeringens proposition

1984/85: 196

om kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet;

beslutad den 11 april 1985.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BENGT GÖRANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen får bemyndigande att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av två mellan staten och föreningen BONUS träffade avtal om kopiering i skolorna och inom högskoleområdet.

Med anledning av de ökade kostnader som följer av avtalen föreslås vidare, med ändring av riksdagens beslut i frågan, att sammanlagt 8 320 000 kr. anvisas till kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet för budgetåret 1985/86.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-04-11

Närvarande: statsministern Olof Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Thunborg, Wickbom.

Föredragande: statsrådet Göransson

Proposition om kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet

---

1 Inledning

Från förslagsanslaget B 10. Kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet utgår ersättning för den kopiering av upphovsrättsligt skyddade verk samt skyddade fotografier som sker för undervisningsändamål i bl. a. grundskolorna och gymnasieskolorna samt vid högskoleenheterna och i den kommunala högskoleutbildningen. Ersättning har utgått sedan år 1973 på grund av skilda avtal, bl. a. ett den 11 juni 1981 om kopiering i skolorna och högskolorna för tiden den 1 juli 1981 – den 30 juni 1984 (prop. 1981/82: 25, UbU 7, rskr 124). 1981 års avtal har förlängts att gälla t. o. m. den 30 juni 1985, dels genom avtal den 28 juni 1984 och den 14 mars 1985 i vad avser kopiering i högskolorna, dels genom avtal den 21 februari 1985 i vad avser kopiering i skolorna (prop. 1984/85: 125, bil. 5). Ersättningen betalas till föreningen Bild, Ord, Not – Upphovsrättslig Samorganisation (BONUS). Denna förening företräder de författare, konstnärer, fotografer och andra rättsinnehavare som berörs av kopieringen.

Från anslaget utgår vidare arvoden till av regeringen utsedda ledamöter i BONUS styrelse samt del av kostnader för undersökningar av omfattningen av ersättningsberättigad kopiering.

2 Föredragandens överväganden

I prop. 1984/85:100 (bil. 10 s. 140) anförde jag att anslaget – i avvaktan på resultatet av pågående förhandlingar om nya avtal – borde föras upp med oförändrat belopp, 5 520 000 kr. Nya avtal har nu träffats mellan staten och föreningen BONUS.

Avtalen har träffats under förutsättning av att regeringen – sedan riksdagens bemyndigande vad gäller de ekonomiska förpliktelser som följer av avtalen inhämtats – slutligt godkänner dem.

De nya avtalen är treåriga och gäller fr. o. m. den 1 juli 1985 t. o. m. den 30 juni 1988. Avtalen avser utbildning som har staten, kommun eller landstingskommun som huvudman. Det ena avtalet – daterat den 21 februari 1985 – omfattar utbildning som står under tillsyn av skolöverstyrelsen (SÖ) och det andra – daterat den 11 april 1985 – utbildning som står under tillsyn av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) eller styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningar som under avtalsperioden ställs under sådant huvudmannaskap resp. sådan tillsyn förs automatiskt in under resp. avtal.

Den ersättning som skall utgå för kopiering enligt de nya avtalen skall beräknas på grundval av dels en redovisning av kopieringen på skolområdet under tiden den 1 juli 1985–den 30 juni 1986, dels en redovisning av kopieringen på högskoleområdet under tiden den 9 januari 1986–den 9 januari 1987. Redovisningarna skall bl. a. omfatta ett urval om totalt 10 % av samtliga skolenheter resp. 10 % av skilda arbetsenheter inom högskoleområdet. Av kostnaderna för kopieringsundersökningarna svarar staten och upphovsrättsinnehavarnas organisationer för hälften vardera.

Ersättningen per kopiesida har enligt de nya avtalen bestämts till 10 öre för år 1985/86, 11 öre för år 1986/87 och 12 öre för år 1987/88, vilket skall jämföras med 5 öre för avtalsåret 1983/84 och 7,5 öre för avtalsåret 1984/85. Ersättningen beräknas på varje fullt avrundat antal om en miljon kopiesidor som under resp. avtalsår har framställts vid skolorna och inom högskoleområdet. Vidare utgår under första avtalsåret en ersättning för från upphovsrättslig synpunkt särskilt känslig litteratur inom högskoleområdet med 200 000 kr. för hela avtalsperioden.

För kopieringen i skolorna betalas ersättning för det första avtalsåret med 2,5 milj. kr. i juli 1985 och med 1,5 milj. kr. senast två månader efter det att regeringen har godkänt avtalet. För kopieringen inom högskoleområdet betalas ersättning för det första avtalsåret med 4,3 milj. kr. senast den 15 augusti 1985. Ersättning för det andra avtalsåret betalas med 4,4 milj. kr. resp. 4,6 milj. kr. i juli 1986. Eventuellt återstående belopp för såväl det första som det andra avtalsåret betalas inom två månader efter det att resultatet av resp. redovisning föreligger. Ersättning för det tredje avtalsåret betalas i juli 1987 eller, om resultatet av resp. redovisning då inte

föreligger, inom två månader efter det att så sker. Om förskott överstiger slutligt fastställt belopp, skall reglering ske på det sätt avtalet anger.

All ersättning enligt de nya avtalen bör lämpligen utgå ur förslagsanslaget B 10. Kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet. Detsamma bör gälla kostnaderna för de redovisningar som skall ske under 1985 och 1986. Kostnader för redovisningarna torde emellertid inte uppkomma under budgetåret 1985/86.

Med hänsyn till de nya avtalen bör anslaget för budgetåret 1985/86 beräknas till sammanlagt 8 320 000 kr., vilket innebär 2 800 000 kr. mer än som tidigare har föreslagits. Riksdagen har emellertid redan beslutat om anslaget (UbU 1984/85: 15, rskr 198). Jag förordar att regeringen föreslår riksdagen att med ändring av nämnda beslut anvisa 8 320 000 kr. till Kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet.

De ökade kostnaderna för skolområdet bör – i likhet med vad jag anförde i prop. (1984/85: 125, bil. 5 s. 13) med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 – finansieras genom att bidraget till kommunerna enligt förordningen (1978: 345) om statsbidrag till driften av grundskolan m. m. minskas något, t. ex. i form av en minskning av procentsatsen för tilläggsbidraget. Det bör ankomma på regeringen att avgöra hur detta skall gå till.

För att kompensera de ökade kostnaderna budgetåret 1985/86 för kopiering inom högskoleområdet bör medel från de av regeringen föreslagna reservationsanslagen D 7. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m., anslagsposten Till regeringens disposition och D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål, anslagsposten Till regeringens disposition såsom besparing föras bort från nämnda anslagsposter.

Jag har samrått med cheferna för utbildnings- och jordbruksdepartementen i vad avtalen avser gymnasie- och högskoleutbildning.

3 Hemställan

Med anledning av vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av avtalen om kopiering i skolorna och inom högskoleområdet,
2. godkänna vad jag har förordat om minskning av bidrag till kommunerna,
3. med ändring av sitt beslut i anledning av prop. 1984/85: 100, bil. 10, p. B 10 (UbU 15, rskr 198) till *Kopiering av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 8 320 000 kr.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen anta de förslag föredraganden har lagt fram.

